

JAARVERSLAG 2020

2020 gaat de geschiedenis in als het jaar waarin de wereld voor het eerst werd geteisterd door corona. Maar voor ons ook als het jaar van de wolf en met name de wolfwerende maatregelen.

We begonnen het jaar zo mooi. De eerste lammetjes werden op 9 februari geboren en op 20 februari adopteerde Olympisch schaatskampioen Gerard van Velde, die regelmatig op de Renderklippen traint en wandelt, de eerstgeborene, die hij 'Wolf' noemde. Leerlingen van OBS De Spreng vergezelden de familie Van Velde. Onze drachtige Veluwse Heideschappen brachten maar liefst 62 tweelingen en 44 eenlingen ter wereld, ruim 20 lammetjes meer dan in de meeste andere jaren. Het koppeltje Drentse Heideschappen kreeg één drieling en drie eenlingen. De adopties leverden administratief enorm veel problemen op door een haperende website. De adoptiekaarten werden weer gratis geleverd door de Koninklijke drukkerij Van der Most uit Heerde. De lammetjes gingen al op 16 maart voor het eerst met de kudde de hei op.

We hielden drie kraamvisites in meestal barre omstandigheden met lage temperaturen en veel wind, maar de belangstelling leed daar beslist niet onder.

En toen kwam corona.

We zagen ons genoodzaakt Lammetjesdag van het programma te schrappen en de Heerder ondernemers besloten iets later in het voorjaar dat ook het jaarlijkse schaapscheerdersfeest er dit jaar niet in zat. In plaats daarvan werden de schapen in alle rust in twee sessies, op 20 april en op 20 mei, bij de kooi met hulp van onze herders Bastiaan en Lammert Niesing met de tondeuse geschoren door twee ingehuurde professionals, Tom Mensink en Johannes Kloosterman. Doordat we Lammertjesdag moesten afgelasten, hielden we 48 rollen beschuit van Bolletje over, die we met instemming van onze sponsor hebben afgeleverd bij de Voedselbank voor de gemeenten Epe en Heerde.

Onze kudde voorzag in coronatijd duidelijk in een behoefte. Doordat van alles op slot zat en Nederland in een lockdown zat, togen massa's mensen naar de Renderklippen. De drukte noopte de gemeente Heerde er toe de bezoekers d.m.v. borden op het hart te drukken vooral anderhalve meter afstand van elkaar te houden. Op 18 maart zag ze zich vanwege de enorme toeloop genoodzaakt het Teun Niesingpad voor de duur van enkele weken af te sluiten.

Corona zette ook een streep door de start van onze nieuwe groep vrijwilligers, waarvoor ons bestuurslid Monique Gigengack het voortouw had genomen. Oproepen aan mensen die zich als vrijwilliger wilden inzetten voor onze kudde, leverden een groep van zeven mannen en één vrouw op. Uiteindelijk kon de ploeg pas na de lockdown, in de zomer, aan het werk. Om de week verrichtte een groepje van vier mensen talrijke hand- en spandiensten. Jan de Haan, Eelko Hondema, Piet Mantel, Bram Meester, Bea Sibie, Aart Wagenaar en Thale Westebring hebben zich in korte tijd al onmisbaar gemaakt.

Verder gingen onze middag- en ochtendwandelingen niet door, net als een bijeenkomst bij zeepfabriek Dalli de Klok in Heerde, waar we (weer) een cheque van 1000 euro in ontvangst zouden nemen van de winnaars van de jaarlijkse bedrijfsleidersprijs. Het geld is later dit jaar op onze rekening gestort. Op gepaste afstand hebben we op 20 mei wel een cheque van 1478 euro in ontvangst genomen van bestuurssecretaris Wim van Bessen en voorzitter Gerrit van Gelder van de toercommissie van Toer Club Heerde, die in principe jaarlijks twee mountainbiketochten door onze schaapskooi leidt en van de deelnemers een euro voor onze kudde vraagt.

Op 19 mei zocht Lammert acht dek-rammen uit van de schaapskudde in Elspeet, die ogenschijnlijk van wat mindere kwaliteit waren dan het jaar ervoor in Ermelo. Dat ze uit Elspeet komen, komt mede doordat één schaapskudde (Hoog Buurlo) uit het stamboek is gestapt, waardoor de cirkel gewijzigd is wat betreft de uitwisseling van rammen. Het kan zijn dat de kwaliteit van onze lammeren een aantal jaren iets minder is, maar dit zal zich naar verwachting na verloop van tijd wel weer herstellen. De rammen zijn begin september bij de daarvoor geselecteerde oaien gezet, zodat in de tweede helft van januari 2021 de lammertijd begint.

En toen kwam de wolf.

De rest van het jaar stond vrijwel geheel in het teken van de wolf. Op 30 mei vond er overleg plaats met voorzitter Jeanet Hulshof van Wolffencing en boswachter Lennard Jasper van Staatsbosbeheer. Ze benadrukten de conclusie die we zelf ook al, o.a. nadat Lammert op 300 meter van de weilanden aan de Dellenweg wolvenpoep had gezien, hadden getrokken: 'de wolf' zit nu vlakbij onze kudde, het snel treffen van maatregelen is noodzaak. Op 9 juni hebben we rond een aantal weilanden fladderlinten aangebracht/laten aanbrengen, een tijdelijke maatregel om de wolven af te schrikken. Dat gaf even lucht om uit te zoeken wat we moesten (laten) doen, wat we nodig hadden en hoe we te werk moesten gaan. We zagen ons genoodzaakt 400 palen rond de weilanden te vervangen, waarmee we op 16 juni een begin hebben gemaakt. Rond de weilanden moest veel gesnoeid en gezaagd worden. Op 4 juli heeft Wolffencing de weilanden ten oosten van het Teun Niesingpad van stroomdraad, op 20, 70 en 120 centimeter hoogte, voorzien. Twee weken later beveiligde de Vereniging Het Edelhert onze beide weilanden aan de Dellenweg. Daar is met groot materieel van een loonbedrijf een strook van één meter rond de afrastering vrij gemaakt van stobbes, bomen, struiken en wat dies meer zij. Lammert en onze vrijwilligers namen zelf de beveiliging van de geitenweide voor hun rekening. Het weiland is in tweeën gedeeld, waardoor we het achterste deel kunnen gebruiken voor onze Drentjes en rammen. De beide andere weilanden hebben we ongemoeid gelaten, om bezoekers daar risicoloos contact te kunnen laten maken met onze dieren. Begin augustus zaten de meeste fysieke werkzaamheden er op. Lammert is daarna nog geruime tijd druk geweest met de afronding van de klus, onder meer met het in orde brengen van de stroomvoorziening rond de weilanden aan de Dellenweg.

De wolfwerende maatregelen zorgden voor een enorme toename van de werkzaamheden. Lammert en onze vrijwilligers hadden hun handen er vol aan om opgroeiend groen en afgewaaid takken te verwijderen, door zwijnen opgehoogde grond te egaliseren, door konijnen gegraven hollen te dichten, door kinderen tegen de omheining gelegde takken te verwijderen, over het hoofd geziene ijzerdraadjes op te sporen, door over de afrastering springende herten verbogen isolatoren recht te buigen, enzovoorts. De extra arbeid zal blijvend zijn. Voor de gezondheid van de schapen zijn de wolfwerende maatregelen niet bevorderlijk, aangezien de kudde nu veel regelmatigiger op dezelfde (beveiligde) weides neergezet wordt. Eerder werden weiden in de regel wel een week of zes tot acht met rust gelaten, zodat ze relatief weer 'schoon' waren.

De weide aan de Elburgerweg beveiligen bleek veel te kostbaar, omdat het gaas daar te laag is en rond de afrastering een hoog talud ligt. Het weiland van Geldersch Landschap & Kasteelen bij het Erf van Daendels, dat we pachten omdat onze kudde er regelmatig gebruik van maakt, is door GL&K zelf beveiligd. Omdat onduidelijk is of we het weiland van s'Jakob in Epe kunnen blijven gebruiken, hebben we er voorlopig van afgezien om dat als veilig nachtverblijf voor onze kudde in te richten. Voor beveiliging van het weiland bij De Sprengen ontbraken dit jaar de financiële middelen; dat hopen we volgend jaar aan te pakken.

Het hele proces rond het aanbrengen van de wolfwerende maatregelen heeft Lammert extreem veel tijd en werk gekost. Hij is afgezien van fysieke arbeid vele maanden, ook op zijn vrije dagen en avonden, druk geweest met overleggen, berekenen, uitzoeken, puzzelen, bestellen, onderhandelen, coördineren, voorbereiden en dergelijke. Ook heeft hij veel mediavertegenwoordigers te woord gestaan, eerst over het nog ontbreken van wolfwerende maatregelen (de wolf was nog ver weg), daarna over de beveiligde weilanden (de wolf was ineens dichtbij). De medewerking aan het promoten van wolfwerende maatregelen was uitvloeisel van onze deelname aan de pilot van de provinciale wolvencommissie.

Op 3 oktober hield de Gelderse wolvencommissie bij ons een voorlichtingsdag over wolfwerende maatregelen voor geiten- en schapenhouders uit de gemeenten Epe en Heerde. Aanleiding was het feit dat 'de wolf' twee maal heeft toegeslagen in Wissel en omgeving en daar een flink koppel schapen heeft gedood en verwond. De commissie had vijf afrasteringen geplaatst zodat bezoekers de mogelijkheden van wolfwerende maatregelen konden zien. Er kwamen een kleine 15 belangstellenden op af. Een tweede voorlichtingsdag, die op 10 oktober was gepland, werd i.v.m. corona afgelast.

Op 19 november vond in de schaapskooi overleg plaats tussen delegaties van ons bestuur en de provinciale wolvencommissie, naar aanleiding van het feit dat de wolvencommissie bij het bepalen van de vergoeding van de kosten die we gemaakt hebben voor onze wolfwerende maatregelen, zich niet heeft gehouden aan beloftes en toezeggingen. Omdat we meededen aan een pilot, zouden we recht hebben op volledige vergoeding van de materiaalkosten. Volgens de wolvencommissie zouden we zelf echter ongeveer 3500 euro moeten bijdragen. De secretaris van de wolvencommissie heeft in februari en in september aan twee van onze bestuursleden gezegd dat we ook onze arbeidskosten, gemaakt voor loonwerkers, mochten declareren. De wolvencommissie ontkende dat en wilde die kosten niet vergoeden. Het ging om een bedrag van ongeveer 3500 euro. Uiteindelijk hebben we het grootste deel van de materiaalkosten alsnog vergoed gekregen. In 2021 moet duidelijk worden of we alsnog de kosten vergoed krijgen die we hebben moeten maken voor het inschakelen van derden. De trage afhandeling van de vergoeding zorgde voor de unieke situatie dat we in november vrijwel geen liquide middelen meer hadden.

Overigens is onze kudde gevrijwaard gebleven van aanvallen van een wolf. Op 21 november was het wel weer raak met een loslopende hond, die onze kudde aanviel en een schaap heeft verwond.

En verder

Extra 'attractie' in vooral de zomermaanden was de frequente aanwezigheid van kunstschilder Klaas de Jong en spinster Wilma Snel. De Jong besteedt de meeste tijd van zijn vakanties in Heerde aan het ter plekke schilderen van taferelen van de kudde, kooi en omgeving en vertelt de bezoekers daar graag over. 'Wilma's wol' spint vrijwel elke woensdag met wol van onze schapen, 's zomers buiten bij de hooischaar en bij koud of regenachtig weer in het infocentrum.

De jaarlijkse kerstnachtdienst bij de schaapskooi ging i.v.m. corona niet door. Wel maakte RTV 794 op 12 december opnames van een kerstconcert in de schaapskooi en voor een kerkdienst die op kerstavond werd uitgezonden. Er zijn met het oog op de kerstdagen door verschillende kerken opnames gemaakt bij onze schaapskooi en kudde, aangezien er door de lockdown bijna geen fysieke samenkomsten konden worden gehouden. Hierin voorzagen we dus in een grote behoefte.

Corona heeft ook een flink effect gehad op ons bestuur. Zowel onze voorzitter als secretaris werd er door getroffen. Onze secretaris herstelde relatief snel, maar voor onze voorzitter Jacqueline Koops-Scheele waren aanhoudende gezondheidsklachten aanleiding om haar burgemeesterschap van de gemeente Heerde vroegtijdig te beëindigen. Daarmee kwam ook een eind aan haar voorzitterschap van de schaapskudde. Ze werd in principe in beide functies vanaf 1 november opgevolgd door (waarnemend burgemeester) Jan Willem Wiggers. Het afscheid van onze oude en de kennismaking/benoeming van onze nieuwe voorzitter vinden in 2021 plaats. We nemen dan ook officieel afscheid van onze oud-penningmeester Bertus Klaassen.

In verband met de pandemie vergaderde het bestuur dit jaar slechts drie in plaats van de gebruikelijke vier maal. In januari kwamen we nog lijfelijk bijeen, in juni en december vergaderden we digitaal. Indien nodig, was er tussentijds wel overleg via o.a. Whatsapp. Het bestuur bestond naast de voorzitter uit secretaris Rik Thybaut, penningmeester Dick van Norel, René de Vries (tevens vice-voorzitter), Monique Gigengack, Sjoerd Veenstra en Jan Stenvert.

Lammert voorziet met zijn prachtige foto's op Facebook en Twitter nog steeds in een enorme behoefte. Uit de duizenden bezoekers per dag en vooral de vele enthousiaste reacties blijkt dat de kudde onverminderd populair is. De website trok 27.634 unieke bezoekers, ongeveer even veel als het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar.

Ondanks de vele extra werkzaamheden – naast de wolfwerende maatregelen onder meer ook administratie, coördinatie van de klussen voor onze vrijwilligers, gezondheidszorg en voeren van de dieren, uitgebreide zorg rondom de geboorte van de lammeren – hebben Lammert en zijn vervangers Bastiaan Niesing en Fred Mekelenkamp ook kunnen voldoen aan het begrazingsplan. Onze kudde heeft de heide en omliggende gebieden 1720 uur begraasd:

40 weken x 5 dagen x 7 uur =	1400 uur
40 weken x zaterdagen x 4 uur =	160 uur
8 weken x 5 dagen x 4 uur =	160 uur
Totaal	1720 uur